

DİYARBAKIR BAROSU
ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR
KADIN KAPALI CEZA İNFAZ
KURUMUNDA TUTUKLU
BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA
YÖNELİK HAK İHLALLERİNE
VE TUTULMA KOŞULLARINA
İLİŞKİN RAPOR

OCAK 2024

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ
DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA
YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

BÖLÜM 1:.....	2
1. RAPORUN KONUSU	2
2. YÖNTEM, ETİK, İLKELER VE KURALLAR	2
BÖLÜM 2:.....	4
1.DEĞERLENDİRMELER.....	4
1.1 İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE YASAĞI	4
1.1.1 Çıplak Arama	4
1.1.2. Müdahaleler.....	5
1.1.3. Kelepçe ve Benzeri Aletleri Kullanma Yasağı	6
1.2. KIZ ÇOCUKLARININ YETİŞKİNLERLE BİRLİKTE VE YETİŞKİNLER İÇİN BİÇİMLENDİRİLMİŞ KURUMDA TUTULMASI	7
1.3. BARINMA HAKKI.....	8
1.3.1. Koğuş Kapasitesi	9
1.3.2. Isıtma Sistemi.....	9
1.3.3. Havalandırma	9
1.4. ÖZEL HAYATA SAYGI VE MAHREMİYET HAKKI	9
1.4.1 Kamera Sistemleri.....	9
1.5. HİJYEN.....	10
1.5.1. Koğuş Hijyeni - Temizlik Malzemeleri	11
1.5.2. Kişisel Bakım Malzemeleri.....	11
1.5.3. Giysi ve Yatak Takımı	11
1.5.4. Sıcak Suya Erişim.....	12
1.6. BESLENME HAKKI	12
1.7. SAĞLIK HİZMETİNE ERİŞİM HAKKI.....	13
1.8. HABERLEŞME VE İLETİŞİM HAKKI.....	14
1.9. KURUM İÇİ FAALİYETLERE KATILIM HAKKI	16
1.9.1 Oyun Hakkı.....	16
1.9.2 Açık Hava Egzersizleri ve Boş Zaman Etkinlikleri	17
1.10. KURUM KÜTÜPHANESİNDEN YARARLANMA HAKKI.....	18
1.11. DİLEKÇE, BİLGİ EDİNME HAKKI VE BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....	19
BÖLÜM 3:.....	20
1. SONUÇ.....	20
2. ÖNERİLER	23

BÖLÜM 1:

1. RAPORUN KONUSU

Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda özgürlüğünden yoksun bırakılan kız çocuklarının cezaevi uygulamalarına yönelik şikâyetler ve uğranılan hak ihlallerine ilişkin tespitler ile bu durumlara ilişkin çözüm önerileri ve değerlendirme raporudur.

2. YÖNTEM, ETİK, İLKELER VE KURALLAR

Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi Tutukevleri ve İslahevleri Çalışma Grubu, çocukların özgürlüğünden mahrum bırakıldıkları süreç içerisinde karşı karşıya oldukları risklerin ve bunların çocuklar üzerindeki etkisinin farkındadır. Tutukevleri ve İslahevleri Çalışma Grubu, tutuklama dışındaki diğer tedbirlerin uygulanmasının teşvik edilmesi, hapis cezasının veya tedbirinin uygulanması halinde tutulma koşullarının iyileştirilmesi, yaşanan hak ihlallerinin önlenmesi ve tespit edilmesi gibi durumlara yönelik izleme, raporlama faaliyetleri yürütmekte, başvuru halinde hukuki destek sağlamaktadır.

Yukarıda bahsi geçen amaçlar doğrultusunda Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyaret edilmiş ve burada tutulan kız çocukları ile birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çocuklarla ilk görüşme Eylül 2023 tarihinde son görüşme ise Ocak 2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu süreç içerisinde Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan 9 kız çocuğu ile 15 görüşme sağlanmıştır.

Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi Tutukevleri ve İslahevleri Çalışma Grubu kız çocuklarına yönelik yürüttüğü tüm faaliyetlerde ulusal ve uluslararası mevzuatı ve buralarda kabul görmüş ilkeleri esas almıştır. Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan kız çocukları ile yapılan görüşmelerde çocuğun üstün yararı doğrultusuna öncelikli olarak zarar vermeme ilkesi benimsenmiş ve görüşmeler gizlilik ilkesi gözetilerek gerçekleştirilmiştir.

Görüşmeler, ziyaretin amacı ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği gözetilerek belirlenen sorulardan oluşan “Ziyaret Kılavuz Notu” eşliğinde gerçekleştirilmiştir. Kılavuz Notu ile şu konular hakkında bilgi toplanması hedeflenmiştir.

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

---

1. İşkence ve Kötü Muamele Yasağı
2. Mahremiyet Hakkı
3. Tutulma Koşulları
4. Beslenme Hakkı
5. Haberleşme ve İletişim Hakkı
6. Kurumîçi Faaliyetlere Katılım Hakkı
7. Sağlık Hizmetine ve Tedaviye Erişim Hakkı
8. Dilekçe, Bilgi Edinme Hakkı ve Bilgi Verme Yükümlülüğü

Görüşmeler, 2 kişiden oluşan ve tutukluluk koşullarına dair standartları ortaya koyan hem uluslararası hem de ulusal kurallar konusunda yetkin avukatlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Görüşülen kız çocuklarının kendilerini daha rahat hissetmelerini ve ifade etmelerini sağlamak amacıyla mümkün olduğu durumlarda 2 kadın avukatın mümkün olmadığı hallerde ise en az 1 kadın avukatın görüşme heyetinde yer almasına önem gösterilmiştir.

Görüşmeler öncesinde risk analizi yapılmış ve bu risklerin en aza indirilmesi için gerekli planlamalar yapılmıştır. Heyet kendisinin ve görüşülen çocuğun güvenliğini gözetmiş ve özgürlüğünden yoksun bırakılmanın veya belirli olayların çocuklar üzerinde bıraktığı travmatik etkiye karşı hassasiyetle yaklaşmıştır.

Görüşmeler sırasında, ziyaretin amacı, sınırları ve süresi çocuklara aktarılmış, onamları üzerine görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında tespit edilen hak ihlallerine ilişkin çocuğun onamı ve başvurusu üzerine gerekli adımlar atılmıştır.

Heyet, her ne kadar çocuğun kendini rahat ve güvende hissetmesi için gerekli aktarımları yapmışsa da görüşmeler kurum içerisinde bulunan, infaz koruma memurlarının duyamayacağı ancak gözetimleri altında bulunan avukat görüş odalarında gerçekleştirilmiştir. Bu durum çocukların kendilerini rahat hissedememesine neden olmuş ve görüşmelerin cezaevi personeli tarafından kendilerine yönelik misillemeler doğuracağı yönündeki endişelerini arttırdığı görülmüştür. Bu sorun karşısında heyet, görüşmenin gizliliği ve bu risklerin nasıl ortadan kaldırılabileceği veya en aza indirilebileceği hakkında aktarımda bulunarak sorunun üstesinden gelmeye çalışmıştır.

Heyet tarafından kurum içi ziyaret gerçekleştirilememiştir. Bu sebeple tutulma koşullarına yönelik koşulların güneş alım süresi, kişi başına düşen alanın metrekare cinsinden karşılığı veya havalandırma alanının durumu gibi bazı standartlar gözlemlenememiştir.

BÖLÜM 2:

1.DEĞERLENDİRMELER

1.1 İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE YASAĞI

Hiçbir çocuk, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmayacaktır. On sekiz yaşından küçük olanlara, işledikleri suçlar nedeniyle idam cezası verilemeyeceği gibi salıverilme koşulu bulunmayan ömür boyu hapis cezası da verilmeyecektir. ...
Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuğa insancıl biçimde ve insan kişiliğinin özünde bulunan saygınlık ve kendi yaşındaki kişilerin gereksinimleri göz önünde tutularak davranılacaktır...
27/1/1995 tarihli ve 22184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 20/11/1989 tarihli Çocuk Haklarına İlişkin BM Sözleşmesi'nin 37. Maddesi

"Taraflar Devletler, her türlü ihmal, sömürü ya da suistimal, işkence ya da her türlü zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulaması ya da silahlı çatışma mağduru olan bir çocuğun, bedensel ve ruhsal bakımdan sağlığına yeniden kavuşması ve yeniden toplumla bütünleşebilmesini temin için uygun olan tüm önlemleri alırlar. Bu tür sağlığa kavuşturma ve toplumla bütünleştirme, çocuğun sağlığını, özgüvenini ve saygınlığını geliştirici bir ortamda gerçekleştirilir."
27/1/1995 tarihli ve 22184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 20/11/1989 tarihli Çocuk Haklarına İlişkin BM Sözleşmesi'nin 39. Maddesi

1.1.1 Çıplak Arama

Gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde 4 kız çocuğunun çıplak aramaya maruz kaldığı öğrenilmiştir. İşkence ve kötü muameleden hayatta kalan çocukların olaya dair anlatımları aşağıdaki gibidir:

Cezaevine [REDACTED] tarihinde [REDACTED] sıralarında geldim. Mahkum Kabul Arama Odası'nda aramam sırasında çıplak arama yapıldı ve üç kere oturup kalkmam söylendi. Aramayı yapan [REDACTED] bir memurdu. Bu memuru görsem tanırım, teşhis edebilirim. Kuruma giren bütün arkadaşlarıma aynı işlem yapılıyor. Bu olay nedeniyle şikayetçiyim.

Cezaevine [REDACTED] tarihinde [REDACTED] vakitlerinde geldiğimi hatırlıyorum. Giriş yaptığımda Mahkum Kabul Arama Odası'na götürüldüm. Bahsettiğim yerde bana çıplak arama yaptılar. Bütün kıyafetimi çıkarıldı ve üç kere oturup kalkmam söylendi. Aramayı yapan memur [REDACTED] biriydi. Bu kişiyi en son [REDACTED] tarihinde gördüm. [REDACTED] günü onun vardiyasıydı [REDACTED] koğuşa o getirmişti. Çıplak arama sadece bana değil beraber kaldığım arkadaşlarıma da yapılmış. Bu olay nedeniyle şikayetçiyim.

Olaya İlişkin Tespitler:

Görüşmeyi gerçekleştiren heyet tarafından, çocukların benzer ve geçmişte karşılaşılan çıplak arama uygulamalarını doğrular nitelikteki detaylı anlatımlarının çocukların çıplak aramaya maruz kaldığına ve özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklardan olayın yaşandığına dair delil sunması beklenemeyeceğinden derhal soruşturulması gerektiğine kanaat getirmiştir.

Çocuk anlatımlarının çaprazlanması sonucunda diğer arkadaşlarının da buna maruz kaldığı söyleminin tekrar ettiği görülmektedir. Olay tarihlerinin birbirine yakınlığı da göz önüne alındığında kurumda tutulan tüm çocukların buna maruz kaldığı, çıplak aramanın istisnai bir durum olmadığı ve rutin bir hal aldığı düşünülmektedir.

1.1.2. Müdahaleler

Gerçekleştirilen görüşmelerde, akranlar arasında görülen şiddet olaylarında infaz koruma memurlarının müdahalelerinin orantısız olduğu ve kötü muameleye vardığı görülmüştür. Kötü muameleye uğrayan çocuğun olaya dair aktarımları aşağıdaki gibidir:

■■■■ ayının ■■■■ olarak hatırladığım olay günü, sayım saatinden önce, ■■■■ saatlerinde, koğuşun üst katında, yatakhane bölümünde, aynı koğuşta bulunan ■■■■ ve ■■■■ ile aramızda tartışma çıktı. Aramızda arbede yaşanması ve olayın büyümesi üzerine adımı ■■■■ olarak tahmin ettiğim infaz koruma memuru koğuşun üst katına geldi. İnfaz koruma memuru benim saçımdan çekerek ve kollarımdan canımı acıtacak şekilde kavrayarak merdivenden sürükleyip aşağı kata, ortak alana indirdi. Ortak alanda da bana hakaret etmeye devam etti. Sonrasında hakkımda disiplin cezası verdiler.

Olaya İlişkin Tespitler:

Gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilere göre cezaevinde tutulan 9 çocuktan 5'i; infaz koruma memurlarının kendi aralarında yaşanan olaylara uzunca bir süre müdahale etmediklerini, yaşanan olayı kendilerinin ayırmasının beklendiğini, infaz koruma memurlarının müdahale etmesi durumunda olayın taraflarına hakaret edildiği, kollarından çevirerek veya sıkıca çekip ayırdıkları bunun vücutlarında morluklar oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Heyet, çocukların konuya ilişkin birbirini doğrular beyanlarının mevcut olması, yaşanan olayların derhal soruşturulmasını gerekli kıldığı kanaatindedir.

Heyet, çocukların muayenesi esnasında infaz koruma memurlarının içerde yer almaları, muayenelerin mahremiyetinin sağlanmadığını gösterdiğinden işkence ve kötü muamelenin belgelenmesine engel olduğunu düşünmektedir.

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

Heyet, devletin pozitif yükümlülüğünün özgürlüğünden yoksun bırakılma ve çocuk olma hali ile kesişimsel değerlendirilmesi gerektiğini belirtmekte ve bu nedenle özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklar arasında yaşanan akran zorbalığında tarafların uğramış olduğu fiziksel ve manevi açıdan devletin sorumlu olduğu görüşündedir. Bu sebeple akranlar arasında yaşanan şiddet olaylarında görevlilerin müdahalesinin hızlı ve orantılı olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Heyet, oda sistemi ile çocukların kapatılması ve gece kilitlenmesinin çocukların üzerinde yarattığı etkinin farkında ve karşısında olmakla birlikte gözlemlerin oda sistemi ile çocuklara özel alan tanınmasının akranlar arasında yaşanan şiddet olaylarında azalma sağladığını göstermektedir.¹ Heyet, Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevi'nde kız çocuklarının oda sistemi ile tutulmadığını, kurum içi etkinliklerden yararlandırılmadığını ve özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların oyun hakkının ihlal edildiğini göz önünde bulundurarak devletin özgürlüğünden mahrum bırakılan kız çocukları arasında yaşanan akran şiddetine yönelik pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği kanaatindedir.

1.1.3. Kelepçe ve Benzeri Aletleri Kullanma Yasağı

“Çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak; zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlem alınabilir.”
5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu 18. Madde

Görüşülen altı çocuktan dördü kendilerine kelepçe takılmadığını ifade etmiştir. Kalan çocuklardan biri kendi aralarında çıkan tartışmaya müdahale eden infaz koruma memurlarının bazen kelepçe kullandıklarını ifade ederken diğer çocuk hastaneye sevki sırasında kendisinin kelepçelendiğini belirtmiştir.

Duruma İlişkin Tespitler:

Heyet, nakil veya sevk sırasında çocuklara hiçbir koşulda kelepçe takılamayacağını belirtmekte ve akranlar arasında yaşanan olaylarda çocukların kelepçelenmesinin orantısız müdahale ve işkence ve kötü muamele yasağının ihlali niteliğinde olduğu kanaatindedir.

¹ ONAT Şeyma, *Çocuk Ceza İnfaz Kurumları*. 12 22, 2023 tarihinde Tesam Genç:

<https://tesamgenc.com/cocuk-ceza-infaz-kurumlari/>

Alper Yalçın, *Çocuk Mahpuslar Raporu; Çocuk Mahpuslara İlişkin Hak İhlali İddiaları, Bilgi ve Denetim Mekanizmalarına Yapılan Başvurular ve Akıbetleri Raporu*, İstanbul: TCPS Kitaplığı, Aralık 2017, s. 32

1.2. KIZ ÇOCUKLARININ YETİŞKİNLERLE BİRLİKTE VE YETİŞKİNLER İÇİN BİÇİMLENDİRİLMİŞ KURUMDA TUTULMASI

“Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuk yetişkinlerden ayrılacaktır. Özgürlüğünden yoksun bırakılan bir çocuk yetişkinlere ayrılmış bir hapisane veya başka bir tesise konulamaz. Çocukların yetişkin hapisanelerine veya hücrelerine konmasının güvenlik ve refahlarını tehlikeye attığını, gelecekte suç işlememe ve toplumla yeniden bütünleşme olasılıklarını azalttığını gösteren çok sayıda kanıt vardır. ÇHS madde 37(c)'de “çocuğun yüksek yararı aksini gerektirmedikçe” ifadesiyle, belirtilen çocukların yetişkinlerden ayrılmasını, istisnaları dar bir yoruma tabi tutulmalıdır. Çocuğun yüksek yararı Taraf Devletlerin işine geldiği gibi yorumlanamaz. Taraf Devletler, özgürlüğünden yoksun bırakılan çocukları, çocuklarla ilgili görevli ve personelin bulunduğu, politika ve uygulamaları farklı ayrı tesislere yerleştirmelidir.”
Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi Çocuk Hakları Komitesi ‘Genel Yorum No. 10’ 85. Madde

Heyet, çocukların yetişkinlerin kapatıldığı kurumlarda tutulmasının neden olduğu yaygın hak ihlalleri ile Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda karşılaşıldığını belirtmektedir. Bu durum hazırlanan rapora da yansımış bulunmaktadır.

Heyet, çocuklarla yapılan görüşmelerde, kurumda bulunan görevlilerin çocuklara “Siz artık çocuk değilsiniz.” gibi söylemlerde bulunmalarını kurum personellerinin çocuklar ile herhangi bir deneyime veya eğitime sahip olmadıklarına işaret ettiğini düşünmektedir.

Heyet, Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevinin yüksek yetişkin mevcudunun çok daha az sayıda bulunan çocukların tıbbi hizmetlere erişimini zorlaştırdığını düşünmektedir.

Heyet, kurum içi gerçekleştirilen etkinliklerden çocukların yararlandırılmadığının farkında olmakla birlikte gerçekleştirilen etkinliklerin çocuklara özgü biçimde düzenlenmediğini düşünmektedir.

Heyet, kurum kütüphanesi ve mesleki eğitime ilişkin tespit edilen sorunların kız çocuklarının eğitim hakkına erkek çocuklar ile eşit düzeyde erişemediklerini kanaatindedir. Nitekim Diyarbakır’da Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bulunmakta ve çocuklar için özgülümlü faaliyetlere ve kurum kütüphanesine sahiptir ancak bu kurumda sadece erkek çocukları tutulmaktadır.

1.3. BARINMA HAKKI

“17.1 Mahpuslar, mümkün olduğunca evlerine veya sosyal rehabilitasyon ortamlarına yakın cezaevlerine yerleştirilmelidirler.

17.2 Cezaevlerine yerleştirmede devam eden adli süreç, emniyet ve güvenlik gerekleri ile tüm mahpuslar için uygun rejimlerin sağlanması gibi hususlar da dikkate alınmalıdır.

17.3 İlk yerleştirme ve sonrasında yapılacak nakiller sırasında, mümkün olduğunca mahpuslara danışılmalıdır.

18.1 Mahpuslara sağlanan barınma yerleri ve özellikle bütün yatakhane bölümleri, insan onuruna ve mümkün olduğunca özel yaşama saygı gösterecek biçimde olmalı, iklim koşulları ve özellikle zemin alanı, havanın metreküüp miktarı, aydınlatma, ısıtma ve havalandırma dikkate alınarak, sağlık ve temizlik gereklerini karşılamalıdır.

18.2 Mahpusların yaşadığı, çalıştığı veya bir araya geldiği tüm binalarda:

a. Pencere, mahpusların normal koşullarda gün ışığında okumalarını veya çalışmalarını mümkün kılmaya yeterli büyüklükte olmalı ve klima sistemiyle yeterli ölçüde bir havalandırmanın yapıldığı haller hariç, temiz havanın içeriye girmesini sağlamalıdır;

b. Yapay aydınlatma, kabul edilmiş teknik standartlara uygun olmalıdır; ve

c. Mahpusların personel ile gecikmeksizin irtibat kurmasını mümkün kılan bir alarm sistemi olmalıdır.

18.3 Paragraf 1 ve 2’de değinilen konulardaki özel asgarî gereklilikler, ulusal mevzuatta düzenlenmelidir.

18.4 Ulusal mevzuat, cezaevlerinin aşırı kalabalıklaşması sonucu bu asgarî gerekliliklerin ihlâl edilmesini önleyecek mekanizmalar öngörmelidir.

18.5 Mahpuslar, kendileri yatakhane bölümlerini paylaşmayı tercih etmedikleri sürece, geceleri tek kişilik odalarda kalmalıdır.

18.6 Yatakhane bölümleri ancak paylaşımına uygunsa paylaşılmalı ve sadece birbiriyle geçinebilen mahpuslar aynı odaya yerleştirilmelidir.

18.7 Mümkün olduğunca, mahpuslara, başkalarıyla aynı koğuşu paylaşmaları istenmeden önce seçme hakkı tanınmalıdır.

18.8 Mahpusların belirli cezaevlerine ya da cezaevi içinde belirli bölümlere yerleştirilmesine karar verilirken, ayrı barındırma ihtiyaçları bakımından;

a. Tutuklu mahpusların hükümlülerden ayrı olmasına;

b. Erkek mahpusların kadın mahpuslardan ayrı olmasına; ve

c. Genç yetişkin mahpusların kendilerinden yaşça daha büyük mahpuslardan ayrı olmasına dikkat edilmelidir.”

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları) - Yerleştirme ve Barındırma

1.3.1. Koğuş Kapasitesi

Yapılan görüşmeler sırasında, çocukların koğuş sistemi ile tutuldukları koğuşların 11 kişilik olduğu, yatakhane toplu olduğu, oda sisteminin bulunmadığı ifade edilmiştir. Görüşmeler ile kimi dönem 2 çocuğun aynı koğuşta bulunduğu kimi dönem ise 6 çocuğun birlikte tutulduğu öğrenilmiştir.

1.3.2. Isıtma Sistemi

Isınmanın kalorifer sistemiyle gerçekleştirildiğini, çocukların çoğunluğunun görüşüne göre gece 12'den sonra ısınma sisteminin kapatıldığı sabah 5 gibi tekrar açıldığı, görüşmeleri gerçekleştirdiğimiz zaman diliminde ısıtma sisteminin yeterli açılmadığı, kaloriferin iki günde bir açıldığı, yeterli ısınma olmadığından üşüdükleri belirtilmiştir.

1.3.3. Havalandırma

Yapılan görüşmede kız çocuklarının 09.00-17.30 arasında havalandırmaya çıkabildikleri, havalandırma alanının çok küçük olduğu, rüzgar bile almayan havasız bir alan olduğu, birçok böcek bulunduğu ve kanalizasyon kokusunun geldiği aktarılmıştır.

Duruma İlişkin Tespitler:

Yapılan görüşmeler neticesinde kurumda tutulan kız çocuklarının havalandırma alanının koşulları nedeniyle havalandırmaya çıkmayı tercih etmediği anlaşılmıştır. Heyet, bu durumun çocukların havalandırma hakkını fiili olarak engellediği kanaatinde.

Heyet, ısınma sisteminin 00:00 ve 05:00 aralığında kapalı olması ve iki günde bir açılmasının sonbahar mevsiminde Diyarbakır ilinin sahip olduğu karasal iklim şartları karşısında yetersiz olduğu görüşündedir.

Aralık ayının son haftasında yapılan görüşmelerde ise çocuklar tarafından üşümedikleri bilgisi tarafımıza aktarılmıştır.

1.4. ÖZEL HAYATA SAYGI VE MAHREMİYET HAKKI

1.4.1 Kamera Sistemleri

Özgürlüğünden mahrum bırakılan kız çocukları ile yapılan görüşmeler neticesinde; kız çocuklarının tutuldukları koğuşun iki katlı olduğu, alt katın ortak yaşam alanı, üst katın istirahat alanı olduğu ve üst katta ranzalı yataklarının yer aldığı anlaşılmıştır. Ortak yaşam alanında kamera görüntü sisteminin mevcut olduğu, üst katta istirahat alanında ise kamera görüntü sisteminin olmadığı ifade edilmiştir.

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

Yapılan görüşmeler sonucunda, Kasım ayının son haftasına kadar kurum idaresi tarafından özgürlüğünden mahrum bırakılan kız çocuklarının kamera görüntü sistemi olmaması sebebiyle, üst katta [istirahat alanında] uyumalarına izin verilmediği, kız çocuklarının ranzalarının üstünde bulunan yatakları her gün aşağı kata sürükledikleri, yatakları yere sererek üstünde yattıkları, bu durumun yataklarının kirlenmesine sebep olduğu, enfeksiyon kaptıkları, ortak yaşam alanında mutfak ve tuvalet olduğu için kokudan dolayı uyumakta zorlandıkları aktarılmıştır.

Duruma İlişkin Tespitler:

Kurumda tutulan özgürlüğünden mahrum bırakılan kız çocuklarının kurum idaresi tarafından özel hayatlarının gizliliğine saygı duyulmayarak, istirahat alanlarında yatmalarının engellendiği, uydukları vakitlerde dahi gözlem altında tutulmak maksadıyla kamera sisteminin olduğu yerde uyumaya zorlandıkları bu durumda kötü muamele yasağının ve mahremiyet haklarının ihlali boyutunda olduğu tespit edilmiştir.

Kasım ayında yapılan görüşmeler sonrasında kız çocuklarının ısrarlı talebi üzerine istirahat alanında uyumaya başladıkları bilgisi tarafımıza aktarılmıştır.

1.5. HIJYEN

“19.1 Cezaevlerinin bütün bölümleri her zaman gerekli şekilde bakımlı ve temiz tutulmalıdır.

19.2 Mahpuslar cezaevine kabul edildiklerinde kalacakları odalar veya diğer barınma alanları temiz olmalıdır.

19.3 Mahpuslar, hijyen ve mahremiyetin gözetildiği sıhhi imkânlarla her an ulaşabilmelidirler.

19.4 Genel hijyenin sağlanması için her mahpusun, iklime uygun sıcaklıkta ve mümkünse her gün, değilse haftada en az iki kez (veya gerekiyorsa daha sık olarak) banyo veya duş yapabilmesi için uygun tesisler sağlanmalıdır.

19.5 Mahpuslar kendilerini, giysilerini ve kaldıkları yerleri temiz ve düzenli tutmalıdırlar.

19.6 Mahpusların temizlik koşullarını yerine getirebilmeleri için cezaevi yetkilileri onlara tuvalet malzemeleri de dâhil olmak üzere genel temizlik gereç ve malzemelerini sağlamalıdırlar.

19.7 Kadınların hijyenik ihtiyaçları için özel düzenleme yapılmalıdır.”
Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)

“Kadın mahkumların kaldıkları yerlerde, özellikle yemek pişiren ve hamile olan, emziren ve adet döneminde olan kadınlar için, ücretsiz olarak sağlanan hijyenik pedler ve çocukların ve kadınların kişisel bakımı için düzenli olarak sağlanan su dahil olmak üzere, kadınların belirli hijyen gereksinimlerini karşılamaya yönelik imkanlar ve malzemeler bulunacaktır.” **Bangkok Kuralları, Kural 5**

“Çocukların içinde uyuyacakları yerler, o bölgenin standartları da göz önünde tutularak, genellikle küçük koşullardan veya tek kişilik yatak odalarından meydana gelir. Uykuda buldukları saatlerde

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ
DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA
YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

çocukların korunmalarını sağlamak için tek kişilik odalar ve koşullar da dahil, uyuma mekanları düzenli ve aralıklı olarak denetlenir. Her çocuğa bölgesel ve ulusal standartlara uygun ayrı bir yatak temin edilir; çocuğa verilen yatak sağlam ve temiz olur; yatağın temizliğinin korunması için sık sık değiştirilir.”

Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları 33. Madde

1.5.1. Koşuş Hijyeni - Temizlik Malzemeleri

Koşuş temizliğini kız çocuklarının kendilerinin yaptıkları, malzemeleri kendilerinin satın aldıkları, cezaevi idaresi tarafından deterjan, sıvı sabun verildiği ancak bu malzemelerin bir hafta sonunda bittiği, üç ay sonrasına kadar yeni malzemelerin verilmediği, memurların temizlik malzemesi olan çekpası her zaman kendilerine vermediği, çamaşır makinelerinin bulunmadığı çamaşırhanedeki çamaşır makinelerinin kıyafetlerini temiz yıkamadığını ve eşyalarının açığa bırakılması sebebiyle eşyalarını ellerinde yıkadıkları aktarılmıştır.

1.5.2. Kişisel Bakım Malzemeleri

Yapılan görüşme neticesinde; sabun, şampuan gibi kişisel bakım için olan malzemeleri kız çocuklarının kendilerinin aldığı, fiyatlarının çok yüksek olduğu, hijyenik pedlerin ayda 1 kere kalitesiz ve dayanıksız 10'lu bir paket halinde idare tarafından kendilerine verildiği ancak yeterli sayıda olmadığı ve kantinde satılan pedlerin çok pahalı olduğu bu sebeple kantinden talep edilmediği aktarılmıştır.

1.5.3. Giysi ve Yatak Takımı

İstirahat alanı olan üst katta kameranın bulunmadığı, infaz koruma memurları tarafından kameralardan üst katın kontrol edemedikleri için üst katta uyumalarına izin verilmediği, üst kattaki yatak minderlerini aşağıya taşıyarak uyudukları, tuvaletin önünde yattıkları için yataklarının kirlendiği, tuvaletin koktuğunu ve uyumakta, rahat hareket etmekte zorlandıkları, nevresimlerin çok kötü olduğu, kendilerine lekeli ve kötü kokan nevresimler verildiği yeni nevresim istediklerinde kendilerine verilmediği, bu nevresimleri elleriyle yıkarken çok zorlandıkları tarafımıza aktarılmıştır.

1.5.4. Sıcak Suya Erişim

Yapılan görüşmelerde çocukların sıcak suya istedikleri zaman erişebildikleri ifade edilmiştir.

Duruma İlişkin Tespitler:

Heyet, idarenin çocuklara koğuş temizliği ve kişisel hijyen için yeterli miktarda ve yeterli sıklıkta hijyen ürününün sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Yapılan görüşmelerde duruma ilişkin şikayetlerin paralel olduğu gözetilerek idarenin çocuklara yeterli miktarda ve yeterli sıklıkta hijyen ürünü sağlamadığı düşünülmektedir.

İdarenin koğuş temizliği ve kişisel hijyen için yeterli ürünü sağlamaması ve kantin fiyatlarının çok yüksek olması nedeniyle çocukların cezaevinde derin yoksulluk etkilerini ve regl yoksulluğu yaşadığını düşünülmektedir.

1.6. BESLENME HAKKI

“Yönetim, sağlık yetkililerince oluşturulmuş normlara uygun olarak tutuklulara, olağan saatlerde, iyi hazırlanmış ve miktar ve kalite bakımından modern hijyen ve diyet kurallarına yanıt verecek nitelikte, yaşlarını, sağlık durumlarını, çalışma koşullarını ve olanak ölçüsünde dini ve felsefi inançlarını da dikkate alarak, yemek vermekle yükümlüdür.”

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Avrupa Cezaevi Kuralları” Başlıklı (87) 3 No’lu Tavsiye Kararı 19-1. Madde

“Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır.”

5275 Sayılı Yasanın 72/1. Madde

Yapılan görüşmeler sonucu çocukların büyük bir çoğunluğu cezaevi idaresi tarafından günde 2 öğün verilen yemeklerin hijyenik olmadığı, porsiyonların doyurucu olmadığı, tadının güzel olmadığı, akşam yemeğinde kumanya olarak peynir, zeytin gibi kahvaltılıkların verilmediği, süt, kek ve benzeri takviye gıdaların 6 ayda bir verildiği, özel durumu olanların beslenmesi ile ilgili düzenlemelerin yapılmadığı belirtilmiştir.

Yapılan görüşmelerde sistemde bakiyelerinin gözüktüğünü, bakiyelerine göre kantinden sipariş verdiklerini, siparişlerinin salı günü dışında getirilmediğini, kantindeki ürünlerin fiyatlarının yüksek olduğunu, kantinde stok bittiğinde stokların bir gün sonra

yenilense de yeni sipariş verebilmek için 1[bir] hafta beklemek zorunda olduklarını, sipariş ettikleri ürünlerin bazılarının kantinde bulunmadığını, çocukların birçoğunun ailesinden maddi destek göremediği, bu sebeple kantinden alışveriş yapmadığı, ifade edilmiştir.

Duruma ilişkin tespitler:

Yemeklerin hijyen koşullarına göre hazırlanmadığı, çocuklara kek, mevsimine uygun meyve ve benzeri takviye gıdaların sağlanmadığı, özel beslenme düzenine ihtiyaç duyan çocuklara özgü menülerin oluşturulmadığı ve yemek dağıtımında çocukların özel durumlarının gözetilmediği, çocukların damak tadına uygun yemeklerin yapılmadığı, kahvaltı öğünün yer almadığı, kantin fiyatlarının yüksek olduğu, kantinde istenilen ürünlerin yer almadığı, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarına maddi destek sağlayamaması nedeniyle kantinden ihtiyaçlarını gideremedikleri tespit edilmiştir.

Özgürlüğünden yoksun bırakılan kız çocuklarına maddi desteğin kurum ve kurumlar tarafından yeterli miktarda sağlanmadığı tespit edilmiştir.

1.7. SAĞLIK HİZMETİNE ERİŞİM HAKKI

“Her tutukevinde en azından bir doktor bulunmalıdır. Tıbbi 417 AK Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kuralları Başlıklı Tavsiye Kararı hizmetler, genel ya da yerel yönetimlerin sağlık hizmetleriyle sıkı bir işbirliği halinde, organize edilmelidir. Bu hizmetler, diagnostik için bir psikiyatri birimi ve mümkün olursa, anormallerin bakımı için bir üniteyi içermelidir.”
Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Avrupa Cezaevi Kuralları” Başlıklı (87) 3 No’lu Tavsiye Kararı 21/1. Madde

“Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.”
5275 Sayılı Yasanın 78/1. Madde

Yapılan görüşmelerde, revire çıkmak için dilekçe yazıldığını, tedaviye ulaşmakta zorluk yaşadıklarını, revire ayda bir kere çıkarılmalarına izin verildiğini ikinci defa gitmek istediklerinde götürülmediklerini, muayene esnasında infaz koruma memurlarının yanlarında veya kapının önünde bulunduğunu, cezaevi doktorunun kendilerini muayene etmediğini “Neyin var?” şeklinde soru sorulup ilaç verildiği ifade edilmiştir.

Tedavisi için ilaca ihtiyaç duyan çocukların bir bölümü ilaçlarının kendilerine çok geç teslim edildiğini ifade etmişlerdir. Kronik hastalığa sahip çocukların ilaçlarının

tesliminin zaman zaman geciktiği ve gözlüğe ihtiyaç duyan bir çocuğun gözlük fiyatlarının yüksek olması nedeni ile gözlük alamadığı ifade edilmiştir.

Duruma ilişkin tespitler:

Kız çocuklarının tedaviye erişimlerinin kısıtlı olduğu, tedaviye gereksinim duydukları zaman diliminden uzunca bir süre sonra muayene edilebildikleri, tedavileri için gereksinim duydukları ilaca erişimlerinde gecikme yaşadıkları, muayene esnasında infaz koruma memurlarının gözlem ve kontrolü altında oldukları tespit edilmiştir. Heyet, bu durumun hem sağlık hizmetine erişim hakkını hem de mahremiyet hakkını ihlal ettiği kanaatindedir.

Heyet, kronik hastalığa sahip çocukların biten ilaçlarının ardından yenisinin sağlanmasında problem yaşanmasının kurum tarafından ilaç düzeninin takip edilmediğine işaret ettiğini belirtmektedir.

1.8. HABERLEŞME VE İLETİŞİM HAKKI

“Tutukluların olup bitenlerden haberdar olmaları bakımından yönetime izin verilen ve kontrol edilen günlük ve süreli gazeteleri ya da tutukevinin çıkardığı özel yayınları okumalarına, radyo, televizyon, konferans ya da tüm diğer benzer araçları dinleyip izlemelerine izin verilmelidir.”

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Avrupa Cezaevi Kuralları” Başlıklı (87) 3 No’lu Tavsiye Kararı 39. Madde

“Tutukluların aileleriyle ve diğer kişi ya da kuruluş temsilcileriyle haberleşmesine ve kendilerine uygulanan rejimin, güvenlik ve tutukevi düzeninin zorunlu kıldığı kısıtlamalar dışında ve gözetim altında olmak koşuluyla, düzenli aralıklarla görüşmesine izin verilmelidir.”

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Avrupa Cezaevi Kuralları” Başlıklı (87) 3 No’lu Tavsiye Kararı 37. Madde

“Hükümlü, ceza infaz kurumlarında merkezî yayın sistemi bulunduğu takdirde bu sisteme bağlı olarak radyo ve televizyon yayınlarını izleme hakkına sahiptir.”

5275 sayılı yasanın 67/1. Madde

Televizyona ilişkin;

Bazı çocukların kaldığı koğuştaki televizyon bulunmadığı, televizyon bulunan koğuştaki ise televizyondaki kanal sayısının çok az olduğu, çocukların ilgisini çekecek çocuk kanallarının bulunmadığı ifade edilmiştir.

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA
YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

Telefona ilişkin;

Açık görüş olursa haftalık 60 [altmış] dakika olduğu, açık görüş ziyareti olmadığında 120 [yüz yirmi] dakika görüntülü görüşme yapabildiklerini, 120 [yüz yirmi] dakikanın 12 [on iki] haktaki 60 [altmış] dakikanın ise 6 [altı] haktaki kullanılabildiğini, gece 12 [on iki] den sonra konuşma yapamadıkları, 120 [yüz yirmi] dakika olan telefon görüşme sürelerinin yeterli olmadığı, sık sık teknik arıza yaşandığı, çocukların ifadesi ile ÇAT-13 hatası ile karşılaştıkları ve bağlantı problemleri yaşadıkları, kurum içi ve kurumlar arası görüşmelerde problem yaşadıkları aktarılmıştır.

Radyoya ilişkin;

Birçok çocuğun radyoya erişim sağlayamadığı, sebebinin ise kantinde satılan radyo fiyatının yüksek olmasından kaynaklandığı aktarılmıştır.

Mektup alıp-göndermeye ilişkin;

Yapılan görüşmelerde çocukların birçoğu mektupların gönderilmesinde ve kendilerine yeni bir mektubun gelmesinde uzun sürelerin geçtiğini, gönderilen mektupların iletilmesinde sorun yaşandığını ifade etmiştir.

Açık Görüşe ilişkin:

Açık görüş yapabildikleri, açık görüşte ziyaretçiler tarafından kendilerine verilen fotoğrafın kurum tarafından içeri sokulmasını engellendiği aktarılmıştır.

Duruma ilişkin tespitler:

Heyet, çocuklara tahsis edilmiş koşulların birinde televizyonun bulunmamasını, mektupların kendilerine ulaştırılması ve gönderilmesi sürecinin uzun vakit almasını, dış dünya ile iletişim hakkının ihlali olarak yorumlamaktadır.

Heyet, kız çocuklarının psiko-sosyal gelişimine uygun televizyon kanallarının mevcut olmamasını, çocukların maddi ve manevi varlıklarını geliştirme hakkını ihlal ettiği görüşündedir.

Heyet, telefon görüşmelerinin süresinin yetersiz olmasını ve görüşmelerin on dakika olacak şekilde sınırlandırılmasını, özel hayat ve aile hayatına saygı hakkının ihlali olarak değerlendirmektedir.

Heyet, telefon görüşmelerinde çocukların sıklıkla karşılaştığı ÇAT-13 hatasının ve yaşanan bağlantı kesintilerin haberleşme ve iletişim hakkından yararlanmayı fiili olarak engellediği kanaatindedir.

Heyet, çocukların ailesine ait fotoğraf albümlerini bulundurabilmesinin çocukların özel hayat ve aile hayatına saygı hakkının önemli bir parçası olduğunu ve kanunen korunduğunu belirterek yaşanan durumun ihlal teşkil ettiği görüşündedir.

Heyet, kantinde satılan ve fiyatları her geçen gün artan radyoyu sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan kız çocuklarının alamadığını ve dış dünya ile iletişim hakkına erişim sağlayamadığını tespit etmiştir.

1.9. KURUM İÇİ FAALİYETLERE KATILIM HAKKI

“27.1 Eğer hava koşulları elveriyorsa, her mahpusun günde en az bir saat açık havaya çıkarak egzersiz yapmasına imkân verilmelidir.

27.2 Hava durumu elverişsiz olursa mahpusların egzersiz yapmalarına imkân sağlayan alternatif düzenlemeler yapılmalıdır.

27.3 Mahpusların bedensel sağlıklarını geliştirmek ve uygun egzersizler ile boş zaman etkinliklerine imkân sağlamak amacıyla doğru bir biçimde organize edilen faaliyetler, cezaevi rejiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmalıdır.

27.4 Cezaevi yetkilileri uygun tesisat ve ekipman sağlayarak bu tür faaliyetleri kolaylaştırmalıdır.

27.5 Cezaevi yetkilileri ihtiyaç duyan mahpuslar için özel faaliyetler organize edilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

27.6 Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarına imkân sağlanmalı ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir.

27.7 Mahpusların egzersiz esnasında ve eğlendirici faaliyetlere katılmaları için bir araya gelmelerine izin verilmelidir.”

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)

“35.1 Onsekiz yaşından küçük çocukların yetişkinlere ait bir cezaevinde tutulduğu istisnaî hallerde yetkililer, tüm mahpuslara sunulan hizmetlere ilâveten, kurum dışındaki çocuklara sunulan sosyal, psikolojik ve eğitsel hizmetlere, dinî ibadetlere, eğlendirici programlara veya bunlara denk hizmetlere kurumdaki çocukların da erişimini sağlamalıdır.”

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)

1.9.1 Oyun Hakkı

Yapılan görüşmeler neticesinde Kadın Kapalı Cezaevinde oyun salonunun olmadığı, kız çocuklarının oyun salonuna gitmeyi talep ettiklerinde infaz koruma memurları tarafından “Siz çocuk musunuz?” “Siz çocuk değil kadınsınız.” şeklinde geri bildirimler aldıkları tarafımıza aktarılmıştır.

1.9.2 Açık Hava Egzersizleri ve Boş Zaman Etkinlikleri

Kurumda resim, saz, folklor, kuaför kurslarının bulunduğunu, kurslara katılmak için dilekçe yazdıklarını buna rağmen kendilerinin etkinliklere götürülmediklerini, eğitim biriminin kendilerine hiçbir konuda cevap vermediğini, memurların ise faaliyetlerin yetişkinler için olduğunu söylediklerini, ısrarlı talepleri üzerine Aralık ayının ikinci haftasından itibaren haftada bir etkinliğe çıkarıldıkları tarafımıza aktarılmıştır.

Yapılan görüşmelerde ağırlıklı olarak çocuklar, haftada 1[bir] gün 1[bir] saat spor aktivitelerinin olduğunu fakat infaz koruma memurlarının işleri olduğu gerekçesiyle spor saatini kısıtladıkları, spor yapmak için gerekli olan malzemelerin de yetersiz olduğu aktarılmıştır.

Duruma İlişkin Tespitler:

Kurumda tutulan özgürlüğünden mahrum bırakılan kız çocuklarının yetişkin olmadığı bahane edilerek etkinlik, kurs ve faaliyetlerinden yaklaşık 4 [dört] ay ve 2 [iki] hafta boyunca yararlandırılmadığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar çocukların etkinliklere katılımının sağlanması olumlu olarak yorumlanabilir olsa da düzenlenen etkinliklerin çocuklar için özgülenmiş olup olmadığı, eğitmenlerin özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuklarla çalışma konusunda bir eğitim alıp almadığı bilinmemektedir.

Heyetimiz tarafından erkek çocuklarının tutulduğu Diyarbakır Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan görüşmeler sonucunda Diyarbakır Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda oyun salonları olduğu ve erkek çocuklarının oyun salonlarından kısıtlı olsa da faydalandığı bilinmektedir². Bu bağlamda kız çocuklarının tutulduğu Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çocuklarla yapılan görüşmeler neticesinde tutuldukları kurumda oyun salonu olmadığı, çocukların boş zamanlarında vakit geçirmeleri için sağlanan imkanlara yönelik cinsiyete dayalı ayrımcılığın mevcut olduğu anlaşılmıştır.

---

²Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi, DİYARBAKIR ÇOCUK VE GENÇLİK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU'NDAKİ KOŞULLAR İLE HÜKÜMLÜ/TUTUKLULARA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE İLİŞKİN RAPOR, 27/11/2021 <https://www.diyarbakirbarosu.org.tr/public/uploads/document/cocuk-cezaevi-raporudocx-1638021445.pdf>

1.10. KURUM KÜTÜPHANESİNDEN YARARLANMA HAKKI

“Her tutuklunun öğretici, dinlendirici, eğlendirici kitapları olan bir kütüphaneden yararlanmaları sağlanmalıdır. Tutukluların bu gibi kolaylıklardan olabildiğince yararlanmaları desteklenmelidir.”

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Avrupa Cezaevi Kuralları” Başlıklı (87) 3 No’lu Tavsiye Kararı 40. Madde

“Ceza infaz kurumlarında, kurumun büyüklüğüne göre, kütüphane veya kitaplık oluşturulur. Kütüphanelerde veya kitaplıklarda verilen derslere kaynaklık edecek kitapların yanı sıra olanaklar ölçüsünde hükümlülerin boş zamanlarını değerlendirmelerini, okuma alışkanlığı edinmelerini ve kültür bakımından ufuklarını geliştirmelerini sağlayacak kitaplar da bulundurulur.”

5275 sayılı yasanın 61/1. Madde

“Tutukevine konan genç kadın suçlular, kişisel ihtiyaçları ve sorunları bakımından özel olarak ilgilenilmeyi hak ederler. Genç erkek mahkumlara göre, hiçbir surette, daha az bakım, koruma, yardım, tedavi ve eğitim almamalıdır. Onlara adil olarak muamele edilmesi sağlanacaktır.”

Beijing Kuralları 26.4. Madde

Yapılan görüşmeler sonucunda; kız çocuklarının kütüphaneye çıkarılmadıkları, okumak istedikleri kitapların kodunu ve ismini belirterek alabildikleri, seçebilecekleri kitapların en fazla 2 adet olabileceği, listede belirtilen kitap çeşidinin yetersiz olduğu, çocuk kitabının bulunmadığı, masalların, resimli romanların listede yer almasını istedikleri aktarılmıştır.

Duruma ilişkin tespitler:

Ceza İnfaz Kurumu kütüphanesindeki kitap çeşitliliğinin yeterli olmadığı, çocukların psiko-sosyal gelişim düzeylerine uygun kitapların mevcut olmadığı anlaşılmıştır. Heyet, ceza infaz kurumunun, çocukların yaşlarına ve gelişimlerine uygun öğretici, eğitici ve eğlendirici kitapların bulundurmamak zorunda olduğunu hatırlatır.

1.11. DİLEKÇE, BİLGİ EDİNME HAKKI VE BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

“Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu gecikmeksizin, dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.”

T.C. Anayasasının Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı Başlığı 74. Madde

“Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.”

4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu 4. Madde

“Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.”

4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu 5. Madde

Yapılan görüşmelerde çocukların birçoğu, cezaevi müdürü ve savcı ile görüşmek için dilekçe yazdıklarını yazılan dilekçelerin alınmadığını, gönderebildikleri dilekçelere ise cevap alamadıklarını, müdürle görüşmek istediklerinde görüşme sağlayamadıklarını, etkinliklere katılmak istediklerini belirten dilekçeler yazdıklarını kendilerine geri dönüş yapılmadığını, dilekçe verdiklerine dair alındı belgesi talep ettiklerinde kurum memurları tarafından böyle bir uygulamanın olmadığına ilişkin geri bildirimlerde bulunulduğunu, savcının cezaevi ziyareti esnasında savcı ile görüşmek istediklerini fakat infaz koruma memurları tarafından görüşmelerini engellendiği ifade edilmiştir.

Duruma ilişkin tespitler:

Kurumda tutulan kız çocuklarının dilekçe ve bilgi edinme haklarının ihlal edildiği, idarenin bilgi verme yükümlülüğünü yerine getirmediği ve çocukların kurum yaşantısına, haklarına ve sorumluluklarına dair yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

Heyet, çocukların verdiği dilekçelere ilişkin işleme alındığına dair herhangi bir dönüş sağlanmamasını, çocukların dilekçe ve taleplerinin akıbeti ve sonucunun ne olduğu hakkında bilgi edinmemesinin, çocukların dilekçe hakkını kullanmasına engel olduğu kanaatindedir.

BÖLÜM 3:

1. SONUÇ

HİÇBİR ÇOCUK ÖZGÜRLÜĞÜNDEN YOKSUN BIRAKILMAMALIDIR

Heyet, Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ve Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşanan problemlere yönelik çözüm önerileri belirlemeye çalışırken hiçbir iyileştirme yönteminin veya modelin soruna çözüm oluşturmayacağını bir kez daha görmüştür. Önemle belirtmek gerekir ki özgürlüğünden yoksun bırakılma çocuğun çocukluğunu yaşama hakkının elinden alınması anlamına gelmektedir. Özgürlüğünden yoksun bırakılma çocuğun yaşantısında telafisi çok zor izler bıraktığı gibi devlet tarafından ne kapatılma sürecinde ne de tahliye sonrasında bu zararların giderilmesine yönelik bir yöntem izlenmektedir. Kaldı ki bu durum kız çocukları üzerinde daha ağır etkiler doğurmaktadır. Kız çocuklarının toplumsal cinsiyet temelli yaşamış oldukları sorunlar cezaevi dışında var olmakla birlikte bu sorunlar alıkonulma yerleri ile daha da yoğunlaşmaktadır.

Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler tüm toplumlarda farklı derecelerde görülmekte, yaşamın pek çok alanında erkekler daha büyük iktidara ya da güce sahip olmaktadır. Bu türden güç dengesizlikleri veya kültürel tutum ya da inançlar, dışarıdaki toplumu keskin hatlarla yansıtan alıkonulma yerlerinde daha da yoğunlaşmaktadır. Alıkonulma alanlarında kız çocuklarının üzerlerindeki erkek egemen iktidar hissi artmaktadır. Bu sebeple Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile birlikte Bangkok Kuralları referans alınarak kız çocukları için alıkonulma dışındaki alternatifler teşvik ve tercih edilmelidir.

Heyet, hem Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun hem de kız çocuklarının tutulduğu Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun birçok yapısal soruna sahip olduğunun farkındadır. Nitekim Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna dair hazırlanan bu raporda yer alan hak ihlallerinin yanı sıra hali hazırda Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşanan işkence ve kötü muameleye ilişkin Diyarbakır 12. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 6 çocuğun işkence ve kötü muameleye uğradığına yönelik birden fazla olaya dair kovuşturmanın yürütüldüğü bilinmektedir.

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

Çocuk kapatılma alanlarında yaşanan ağır hak ihlalleri karşısında çocuklar için onarıcı adalet tesis edilmemekte aksine söz konusu olaylar cezasızlık ile sonuçlandırılmaktadır. Çok yakın bir süreçte Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşanan işkence ve kötü muamele olayına ilişkin Diyarbakır Barosu Başkanlığınca yapılan ihbarın savcılık tarafından soruşturmaya yer olmadığı kararı ile sonuçlandırıldığı öğrenilmiştir. İşkence ve kötü muameleye maruz bırakılanların, özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ve çocuk olduğu gözetildiğinde söz konusu kişilerden olaya ilişkin şikayetlerini destekleyecek belge veya delil sunması beklenmemelidir. Nitekim AİHM'de³ dış dünya ile bağlantısı kesilmiş veya kendisine destek olabilecek ve gerekli kanıtları oluşturabilecek doktor, avukat, aile yakını veya arkadaşları ile görüşmesi sınırlandırılmış mağdurlar için uğranılan işkence ve kötü muameleye yönünden şikayetlerin desteklenmesinin zor olacağını bu sebeple bu güçlüklerin ortadan kaldırılması adına soruşturmaya derhal ve re'sen başlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Raporda da belirtildiği üzere muayenelerin infaz koruma memurları eşliğinde veya gözetiminde gerçekleştirilmesi işkence kötü muamelenin belgelenmesini imkansız kılmaktadır.

Soruşturma sürecinde her ne kadar şüpheli infaz kurumu memurlarının hızlıca görevden alınması ve çocukların faille yüz yüze gelme ve baskı kurma ihtimalinin engellenmesine yönelik talepler bulunulmuşsa da savcılık tarafından raporun yayınlanma tarihi itibari ile henüz bu yönde adım atılmamıştır. Heyetin aralık ayının 2. haftası itibari ile gerçekleştirdiği görüşmelerde, infaz koruma memurları tarafından çocuklara görüşmelerin içeriği sorulduğu, taleplerinin çocukların şikayette bulunması nedeniyle olumsuz karşılandığı bilgisi aktarılmıştır. Aralık ayının 2. haftası itibari ile çocukların tutulma koşullarına ilişkin ifadelerinin de değişime uğraması soru işareti olarak karşımıza çıkmış bulunmaktadır. Her ne kadar tarafımızca çocukların kapatıldığı alanların sivil ve bağımsız denetime açılması talep edilse de; cezasızlık politikasının, cezaevlerinde yapılacak denetimin etkililiğini azaltacağı düşünülmektedir.

Heyet, akranlar arasında yaşanan şiddet olaylarına karşılık çocuklar için oda sistemi uygulanmasının vaka sayısında düşüş yarattığını belirtmişse de oda sistemi ile çocukların gece kilitlemelerinin yarattığı travmatik etkiyi görmezden gelememektedir. Heyet, temel nedenin başta cezaevleri olmak üzere tüm tutulma alanlarının şiddet oluşumuna ortam sağlaması olduğunun farkındadır

Çocuk tutulma alanlarının herhangi bir onarıcı yönü bulunmamaktadır. Nitekim özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların ikinci kez tutulduğu sıklıkla karşılaşılan bir durum halindedir. İş bu 5 aylık izleme sürecinde dahi bir kız çocuğunun ikinci kez kuruma kapatıldığı görülmüştür.

³ Batı ve Diğerleri/Türkiye, B.No:33097/96, 57834/00, 03.06.2004, para.133; Aksoy/Türkiye, B.No:21987/93, 18.12.1996, para.56

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

Heyet yaptığı izleme süreci boyunca çocuklar için tahsis edilen koğuş sayısının 2 olduğunu, koğuşta kalan çocuk sayısının ise 2 ile 6 arasında değişiklik gösterdiğini gözlemlemiştir. Kurum idaresinin akranlar arasında yaşanan şiddet olaylarından sonra uyguladığı çözümlerden birinin tarafların koğuşlarını değiştirmek olduğunu gözlemlemiştir. Bu durumu kurumda tutulan kız çocuğu nüfusunun az olmasıyla birlikte değerlendirdiğimizde bu yöntemin uygulanması halinde çocuğun tek başına bir koğuşta tutulması, tecrit koşullarının oluşma riskini doğurmaktadır. Bu sonucun önlenmesi adına uygulanan yöntemin yarattığı bir diğer risk ise çocuğun yetişkin koğuşlarına nakledilme ihtimalidir.

Yapılan görüşmeler sonucunda özgürlüğünden mahrum bırakılan kız çocuklarının işkence ve kötü muamele yasağı, özel hayat ve aile hayatına saygı hakkı, barınma hakkı, beslenme hakkı, sağlık ve tedaviye erişim hakkı, mahremiyet hakkı, dilekçe ve bilgi edinme hakkı, haberleşme ve iletişim hakkı ile eğitim ve kurum içi faaliyetlere katılma hakkı, kurum kütüphanesinden yararlanma haklarının ihlal edildiğı tespit edilmiştir.

Tespit edilen hak ihlalleri ve çocukların tutulmasına yönelik yapısal ve mevcut problemler nedeniyle hiçbir çocuğun özgürlüğünden yoksun bırakılmaması gerektiğini yineliyor ve

- İşkence ve kötü muameleye uğrayan çocukların ve özgürlüğünden mahrum bırakılan her çocuğun derhal tahliye edilmesini ve yargılamalarına tutuksuz olarak devam edilmesini,
- Bir an önce evrensel standartlara uygun, çocuğa özgü bir ceza adalet sistemi oluşturulmasını,
- BM İşkenceye Karşı Sözleşmenin Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) uyarınca oluşturulması zorunlu olan Ulusal Önleme Mekanizmasının bir an önce kurulmasını,
- Çocukların tutulduğu tüm ceza infaz kurumlarının bağımsız kuruluşların incelemesine açılmasını,
- Hak ihlaline uğrayan veya tanık olan tüm çocuklara psikolojik destek sağlanması

talep ediyoruz.

2. ÖNERİLER

Heyet, çocukların özgürlüğünden yoksun bırakılmasını müdahale olarak değerlendirse dahi çocukların ulusal ve uluslararası mevzuatlarla koruma altına alınan haklarının korunması ve geliştirilmesi, işkence ve kötü muameleye ilişkin soruşturmaların etkili yürütülebilmesi adına;

Çıplak Aramaya İlişkin;

1. Çocukların benzer ve geçmişte karşılaşılan çıplak arama uygulamalarını doğrular nitelikteki detaylı anlatımlarının çocukların işkence ve kötü muameleye maruz kaldığına ve özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklardan beyanlarını doğrular nitelikte delil sunması beklenemeyeceğinden derhal soruşturma başlatılması,
2. Soruşturmanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ve çocuklar üzerinde baskı kurulmaması adına tespit edilen şüphelilerin soruşturma süresince görevden uzaklaştırılması,
3. Soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi adına çıplak aramaya maruz kalan çocukların ve kurumda bulunan tüm çocukların üzerinde baskı kurulmasına imkân verilmeden derhal dinlenmesi,
4. Çıplak aramaya maruz kalan çocukların Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna geldiği tarih ve saatin tespiti ile birlikte, o tarihe ilişkin Mahkum Kabul Nizamiye ve Mahkum Kabul Arama Odası giriş - çıkışlarındaki kamera kayıtlarının istenilmesi suretiyle arama işlemini hangi personelin yaptığının ve hangi personellerin odada bulunduğunun tespiti,
5. Tespit edilecek olay günü ve çocukların belirttiği tarihlerde Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Mahkum Kabul Biriminde görevli bulunan memurların isimlerinin cezaevinden istenmesi,
6. Özgürlüğünden yoksun bırakılan çocukların beyanları, kamera kayıtları, nöbet vardiya belgeleri ve diğer delillerle tespit edilen şüphelilerin teşhis işleminin yaptırılması,
7. Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çıplak arama suretiyle işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldığını beyan eden çocukların beyanlarında yer alan bölümdeki tarih ve saatlere ilişkin kamera kayıtlarının çözümünün ve raporlanmasının suçu sistematik bir şekilde işleyen ve taraf olan infaz kurumu tarafından yapılmaması, tarafsız bir kurumca kamera kayıtlarının incelenmesi, raporlanması ve soruşturma dosyasına eklenmesi,
8. Çıplak aramanın kurumda rutin bir işleme dönmüş olması sebebiyle Ceza İnfaz Kurum Müdürleri'nin şüpheli ve tanık sıfatıyla beyanlarının alınması,
- 9.

Orantısız Müdahalelere İlişkin;

9. Özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuğa işkence ve kötü muamelede bulunduğu iddia edilen ve tarafımızca tespit edilemeyen diğer şüpheli infaz koruma memurlarının tespiti ve soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi adına işkence ve

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

- kötü muameleden hayatta kalan çocuğa ve diğer çocuklara baskı kurulmasına imkân verilmeden derhal dinlenmesi,
10. Soruşturmanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ve çocuklar üzerinde baskı kurulmaması adına adı geçen infaz koruma memuru başta olmak üzere kimliği tespit edilen diğer infaz koruma memurlarının soruşturma süresince görevden uzaklaştırılması,
  11. İşkence ve kötü muameleden hayatta kalan çocuk hakkında yürütülen disiplin soruşturma belgeleri ve olay tutanaklarının kurumdan istenerek soruşturma dosyasına eklenmesini ve olay tarihinin tespit edilmesi,
  12. İşkence ve kötü muameleden hayatta kalan çocuğun kuruma sunmuş olduğu talep dilekçeleri ve muayene kayıtlarının ceza infaz kurumundan istenmesini ve soruşturma dosyasına eklenmesi,
  13. Tespit edilen olay tarihinde koğuştta bulunan ve olaya şahitlik eden diğer çocukların dinlenmesi,
  14. Tespit edilecek olay günü ve çocuğun belirttiği tarihte Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda görevli bulunan memurların isimlerinin cezaevinden istenmesi,
  15. Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çocuğun işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldığını beyan ettiği bölümdeki tarih ve saatlere ilişkin kamera kayıtlarının tarafsız bir kurumca incelenmesini ve soruşturma dosyasına eklenmesi,
  16. Olaya şahit olan ve suçu bildirmeyen Ceza İnfaz Kurum Müdürleri'nin şüpheli ve tanık sıfatıyla beyanlarının alınması,
  17. Tüm delillerin zaman kaybetmeden toplanmasını, incelenmesini ve koruma altına alınması,
  18. Sorumlular hakkında etkin bir soruşturma yürütülerek kamu davası açılmasını ve neticeten şüpheli/lerin cezalandırılması,

Barınma Hakkına İlişkin;

19. Isıtma ve soğutma sistemlerinin Diyarbakır ilinde hakim olan karasal iklim koşullarının yarattığı etkilere uygun ve yeterli biçimde uygulanması,
20. Havalandırma koşullarının insan onuruna uygunluğunun sağlanması amacıyla, hijyeninin sağlanması, alt yapı sorunlarının giderilerek koku probleminin ortadan kaldırılması,

Özel Hayata Saygı ve Mahremiyet Hakkına İlişkin;

21. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kız çocuklarının istirahat alanlarında özel alanlarına saygı duyularak uyumalarının sağlanması,

Hijyene İlişkin;

22. Çocuklara idare tarafından verilen yatak takımlarının hijyenik olması gerektiği bu nedenle eskimiş yatak ve nevresim takımlarının değiştirilmesi ve her çocuğa bölgesel ve ulusal standartlara uygun yeni bir yatak takımının temin edilmesi,
23. Çocuğa verilen yatağın ve nevresim takımlarının sağlam ve temiz olması ile birlikte çocukların uyuma mekanları düzenli ve aralıklı olarak denetlenerek temizliğin sağlanması yatağın temizliğinin korunması için sık sık değiştirilmesi,
24. İdare tarafından çocuklara 15 günde bir koğuş temizliğinde kullanılacak yeterli miktarda temizlik malzemesinin sağlanması, veya çocukların bu ürünleri kantinden ücretsiz bir şekilde temin etmesinin sağlanması,
25. İdare tarafından çocuklara 15 günde bir kişisel bakımlarını sağlayacakları hijyen ürünlerinin sağlanması veya çocukların bu ürünleri kantinden ücretsiz bir şekilde temin etmesinin sağlanması,
26. Kız çocuklarının menstrüasyon dönemi göz önünde bulundurularak cezaevi idaresi tarafından her bir kız çocuğuna verilen ped sayısının ve kalitesinin artırılması veya çocukların bu ürünleri kantinden ücretsiz bir şekilde temin etmesinin sağlanması,
27. Kız çocuklarına ayrılan koğuşların her birine özel çamaşır makinesi ve kurutma makinesinin tahsis edilmesini,

Beslenme Hakkına İlişkin;

28. Beslenme hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikayetlerin çözüme ulaştırılabilmesi için tüm kampüsün yemek ihtiyacının temin edildiği açık ceza infaz kurumunda hijyen denetimlerin artırılması,
29. Çocuklara kek, mevsimine uygun meyve ve benzeri takviye gıdaların sağlanması,
30. Özel beslenme düzenine ihtiyaç duyan veya özel beslenme tercihinde bulunan çocuklara özgü menülerin oluşturulması ve yemek dağıtımında çocukların özel durumlarının gözetilmesi ve diyetisyen desteğinin sağlanması,
31. Çocukların damak tadına uygun yemeklerin yapılmasını ve oluşturulan menülerde yemek çeşitliliğinin gözetilmesi,
32. Çocukların gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak kahvaltı öğününün eklenmesini,

DİYARBAKIR BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU BULUNAN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİNE VE TUTULMA KOŞULLARINA İLİŞKİN RAPOR

---

33. Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan çocukların büyük bir bölümünün ailelerinden ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar maddi destek alamaması ve çocuğun üstün yararı ilkesi gözetilerek özel önlemlerin alınması gerektiği bu nedenle yasal düzenlemelerin yapılarak çocukların gerçekleştirdiği kantin alışverişlerinden ücret alınmaması,
34. Ailesinden yeteri kadar veya hiç maddi destek alamayan çocukların kantin ihtiyaçlarının periyodik ve düzenli olarak ceza infaz kurumu idaresi tarafından karşılanması,

Sağlık Hizmetine ve Tedaviye Erişim Hakkına İlişkin ;

35. Ceza İnfaz Kurumu revirinde ve hastanelerde gerçekleştirilen muayene sırasında infaz koruma memuru ve jandarmanın hukuka aykırı olarak odanın içinde beklemesine ilişkin uygulamadan vazgeçilmesi, bu hususta memur ve personellere gerekli uyarının yapılması, Tabipler Odası ile gerekli görüşmeler yapılarak bu konuda doktorların bilgilendirilmesinin talep edilmesi,
36. Çocuklara yazılan ilaçların bekletilmeden ivedi olarak teslim edilmesi ile tedavi hakkının ihlaline sebebiyet verilmemesi,
37. Kuruma mevcudun ihtiyacını karşılayacak yeterli sayıda doktorun istihdam edilmesi,
38. Kız çocuklarının revir talebi üzerine idare hızlıca hareket edilmesi ve tedaviye erişiminin sağlanması,
39. Kronik hastalığa sahip çocukların tespit edilmesi,
40. Kronik hastalığa sahip olduğu tespit edilen çocukların rutin sağlık kontrollerinin yapılması ve ilaç düzeninin takip edilmesi,
41. Çocukların tüm sağlık giderlerinin Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı tarafından karşılanması,

Haberleşme ve İletişim Hakkına İlişkin ;

42. Çocuklar için ayrılmış tüm koğuşlara televizyonun temin edilmesi,
43. Günün büyük bir bölümünü koğuşun ortak alanında geçiren çocukların vakit geçirebilmesi için yaş gruplarına, ilgi alanlarına ve eğitici olma ölçütlerine uygun olarak televizyonlardaki kanal sayısının arttırılması,
44. Çocukların telefon hakkından ücretsiz yararlandırılmasının sağlanması,
45. Telefon görüşmelerine getirilen süre kısıtlamasının öncelikle kaldırılmasını,
46. Çocukların karşılaştığı teknik problemlerin ivedi bir şekilde giderilmesi,
47. Kurumlar arası görüşmelerin sağlanabilmesi adına yürütülen bürokratik sürecin hızlandırılması,
48. Kurum içi yapılan görüşmelerin açık görüş hakkı kapsamında değerlendirilmemesi,
49. Kantinde satılan radyonun ücretsiz hale getirilmesi,

Kurum İçi Faaliyetlere Katılım Hakkına İlişkin ;

50. Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kız çocuklarının gelişimine uygun olarak oyun salonlarının kurulması gerektiği ve bu salonlardan faydalanmalarının sağlanmasını,
51. Kız çocukların ihtiyaçları, gelişimi ve psikolojik durumları göz önünde bulundurularak yeterli çeşitlilikte etkinlik ve kursların düzenlenmesi,
52. Kız çocukların gelişimi ve psikolojik durumları göz önünde bulundurularak kurumda verilen etkinlik, kurs ve faaliyetlere derhal katılımlarının sağlanmasını,
53. Spor faaliyetlerinde kullanılacak olan malzemelerin yeterli sayıda ve kullanılabilir malzemenin temin edilmesi,
54. Spor faaliyetlerinin süresine ilişkin keyfi müdahalelerin engellenerek haftada en az bir saat gerçekleştirilmesinin sağlanması,

Kurum Kütüphanesinden Yararlanma Hakkına İlişkin ;

55. Kurum kütüphanesindeki kitap çeşitliliğini artırılarak her yaş grubundaki çocukların kendi ilgisini çekebilecek ve gelişimine katkı sunabilecek kitaplara erişiminin sağlanmasını,

Dilekçe, Bilgi Edinme Hakkı ve Bilgi Verme Yükümlülüğüne İlişkin;

56. Kuruma giriş ve kayıt işlemleri sırasında tüm çocukların kurum yaşantısı hakkında bilgilendirilmesi,
57. Çocukların hak ve sorumluluklarına dair farkındalıklarının artırılabilmesi adına kurum içinde uzman kişilerce anadilinde atölye çalışmalarının yürütülmesi,
58. Çocukların hak ve sorumluluklarına dair farkındalıklarının artırılabilmesi adına anadilinde kitapçıklar hazırlanarak çocuklara dağıtılması,
59. Çocukların hastane sevkleri, kullandıkları ilaçlar, doktor raporları, aldıkları disiplin cezaları, talep dilekçeleri vb. belgelerin vasileri, aileleri ve avukatlarının ulaşabileceği bir sistemde tutularak çocuğun maruz bırakıldığı durumlar hakkında yakınlarının düzenli bilgi edinmesi sağlanması,

Heyetimizce önerilmektedir.

DİYARBAKIR BAROSU
ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

OCAK 2024